

Position Paper Koninklijke Horeca Nederland Ronde tafel Toerisme

Meer dan alleen een bedrijfstak

De horeca is van onschatbare waarde voor Nederland, niet alleen economisch, maar ook op sociaal en cultureel gebied. Als horecasector genereerden we in 2024 een omzet van meer dan **32,5 miljard euro** en waren we goed voor **517.000 banen**. De totale gastvrijheidssector (naast horeca gaat het dan over onder andere recreatie, evenementen, dagattracties, de reisbranche) genereert een omzet van 104,9 miljard euro en 790.000 banen. Het totale belang van de toeristische sector bedroeg in 2023 **3,8% van het gehele BBP en 6,9% van de totale werkgelegenheid**. De horeca is niet alleen een belangrijke economische factor, maar tijdens de coronacrisis werd ook pijnlijk duidelijk welke belangrijke sociale functie wij vervullen voor onze gasten. Veel mensen ervoeren een enorme leegte omdat zij zonder horeca geen plek meer hadden om vrienden te maken of te zien, nieuwe mensen te ontmoeten, andere indrukken en impulsen op te doen of om gewoon simpelweg te ontspannen. Bovendien zorgt de aanwezigheid van horeca voor een geweldige positieve impact op de maatschappij. Zo vullen onze gasten niet alleen onze bedrijven en terrassen, maar ook zwembaden, winkels en musea. Veel van deze voorzieningen zouden zonder hen minder levensvatbaar zijn. En juist deze faciliteiten maken dorpen en kleine steden in de regio leefbaar en aangenaam om in te wonen en werken.

Ondernemersklimaat onder druk

Als KHN maken wij ons sterk voor een gunstig ondernemersklimaat in onze sector. Dit ondernemersklimaat staat door meerdere oorzaken onder druk.

1. De horeca is een arbeidsintensieve sector. Zonder goed opgeleide en gemotiveerde arbeidskrachten kunnen wij onze gasten niet ontvangen zoals we dat willen. Vlak na corona kampte onze sector met een historisch groot personeelstekort. Dat hebben we door middel van intensieve campagnes, verbeterde arbeidsvoorwaarden en diverse samenwerkingen (onder andere binnen het Hospitality Pact met andere brancheorganisaties binnen het brede gastvrijheidsdomein, vakbonden en onderwijsinstellingen) deels kunnen oplossen. Inmiddels werken er zelfs meer mensen in onze sector dan vóór de coronacrisis. Niettemin vormt de krappe arbeidsmarkt ook voor onze sector een flinke en blijvende uitdaging.
2. De sector heeft te kampen met flinke stijgingen van de kosten van onder meer energie, huur, voeding, dranken en lonen. Die kostenstijgingen kunnen we niet allemaal doorberekenen aan onze gasten. Dit zorgt er per saldo voor dat ondanks de stijgende prijzen in de horeca, de marges in toenemende mate onder druk komen te staan. Naast deze stijgende kosten zijn ook veel lasten van de overheid verhoogd, zowel lokaal als landelijk, die de horeca extra raken. Zo bedraagt de toeristenbelasting in Amsterdam inmiddels 12,5% en landelijk zal natuurlijk de aangekondigde btw-verhoging op logies er vanaf 2026 flink in gaan hakken.
3. Bovenop deze stijgende kosten komt ook de *regeldruk van de overheid*. Uit de laatste Prinsjedagpeiling van VNO-NCW en MKB Nederland bleek dat bedrijfslevenbreed 'regeldruk' het grootste pijnpunt is voor het bedrijfsleven. Dat geldt ook voor de horeca. De regeldruk zit in de veelheid van regels die zowel uit Europa en Den Haag, maar zeker ook van gemeenten komen. Het gaat dan niet alleen om de kosten (leges, externen die moeten worden ingehuurd) maar ook de tijd die is gemoeid om aan alle verplichtingen te voldoen. Wij vinden het belangrijk om niet alleen de problemen te duiden maar ook (mee) te denken in oplossingen. Daarom hebben we het initiatief genomen om een Regeldruk Actieplan Horeca te maken met een eerste lijst van regels die in onze ogen veel ondernemersvriendelijker zouden kunnen worden vormgegeven, eenvoudiger/goedkoper/makkelijker zonder de doelstellingen van de regels uit het oog te verliezen.

De brede gevolgen van de btw-verhoging op overnachtingen

Volgens de berekeningen van het kabinet moet de verhoging van het btw-tarief op logies met uitzondering van kamperen (dat gaat dan per saldo over hotels & pensions, overige recreatieve bedrijven en overige logiesverblijven waaronder short-stay) circa 1,2 miljard opleveren. Onduidelijk is hoe die berekening heeft plaats gevonden. In de **Ambtelijke fichebundel naar aanleiding van de evaluatie van het verlaagde btw-tarief** wordt ervan uitgegaan dat wanneer logiesverstrekkers driekwart van de btw-verhoging zullen doorberekenen, de prijsverhogingen die het gevolg hiervan zijn in ieder gaan leiden tot 6,75% minder hotelovernachtingen. Dat alleen al heeft grote gevolgen. Een deel van de btw-verhoging zelf absorberen door de sector en een vraagtuitval heeft gevolgen voor de marges en dus de winstgevendheid en zal misschien zelfs de sector verlieslatend maken.

Dat betekent minder Vpb-inkomsten voor de overheid. Diverse banken (waaronder ING, Rabobank, ABN AMRO) en adviesbureaus (zoals Ginder en Colliers) hebben zich dan ook al eerder kritisch uitgelaten over de plannen van het kabinet met betrekking tot logies. De ABN AMRO heeft onder andere becijferd dat 6,75% minder overnachtingen gaat leiden tot 826 miljoen minder bestedingen in aanverwante sectoren en daardoor 179 miljoen minder belastinginkomsten. Per saldo zou de btw-verhoging op logies weleens meer kunnen gaan kosten dan dat het oplevert. Voor de noodzakelijke investeringen in innovatie en verduurzaming binnen de horeca zal in ieder geval geen ruimte meer overblijven. Met name in de grensstreken waar hotels o.a. moeten concurreren met hotels in België en Duitsland waar een btw-tarief voor logies geldt van respectievelijk 6 en 7 procent, verwachten wij dat de impact aanzienlijk zal zijn.

Voor de sector is het uitermate zuur dat er door het kabinet niet eerder een uitgebreide wetenschappelijke analyse is gemaakt van de impact die de aangekondigde btw-verhoging op logies gaat hebben op de horeca en aanverwante sectoren. Er is recent gelukkig onder druk van de Eerste Kamer door de staatssecretaris van Financiën een toezegging gedaan dat er een onderzoek naar de gevolgen zal komen, maar vooralsnog wel zonder toezegging dat naar concrete oplossingen zal worden gezocht als de gevolgen inderdaad groot zullen zijn.

Oplossingen voor competitief ondernemersklimaat in de horecasector

Ondernemers in onze sector houden niet van klagen en steken liever de handen uit de mouwen. Daar zijn wij trots op en daarom willen we niet alleen de pijnpunten benoemen, maar ook met concrete oplossingen komen hoe de overheid een gunstig ondernemersklimaat voor de horeca kan scheppen:

- A. **Regeldruk** – Op 15 januari voorafgaand aan de ronde tafel, ontvangt u als Kamer ons Regeldruk Actieplan Horeca tegen (overbodige) regeldruk in de horeca. We gaan graag met u, maar ook met ministeries en ambtenaren, samen op zoek naar oplossingen hoe het anders kan.
- B. **Bteugelen van stapelingseffecten** – Afgelopen jaren en ook de komende tijd komen er steeds meer lasten bij die de horecasector financieel hard raken. Daar is de btw-verhoging op logies een voorbeeld van, maar ook wordt verwacht dat gemeenten in het aankomende ravijnjaar hun tekorten gaan doorberekenen (nog hogere toeristenbelasting, OZB-verhogingen etc.). Wanneer je alle verhogingen optelt, zie je pas welk totaaleffect dit heeft. Vergelijkbaar met de koopkrachtplaatjes van Prinsjesdag zou het goed zijn om de effecten van overheidsbeleid voor een sector als de horeca gecumuleerd in beeld te brengen. En indien nodig compenserende maatregelen toe te passen.
- C. **Behouden flexibele personeelsinzet** – De horeca wordt vaak bezocht in pieken. Dat geldt zowel voor tijdstippen ('s avonds, in het weekend en op feestdagen) maar ook weers- en seizoensinvloeden zorgen voor piekmomenten en piekperioden. Daarom bestaan in de horeca niet veel 9 tot 5 banen. Het is voor ondernemers in de horeca daarom van levensbelang om flexibel in te kunnen spelen op deze momenten. Gelukkig zoekt een groot deel van de medewerkers in de horeca ook zelf naar flexibiliteit. Uiteraard mag dit niet leiden tot onzekerheid voor medewerkers. De sector spant zich in om de juiste balans te bewaken in het behoud van flexibiliteit en zekerheid voor medewerkers. Hierover worden – samen met vakbonden - sectorspecifieke afspraken in de Horeca-cao gemaakt. Het is belangrijk dat in de arbeidswetgeving deze ruimte blijft bestaan.
- D. **Toerisme verdient meer concrete beleidsaandacht van de overheid**
Gezien het economische en sociaal-maatschappelijk belang zou je verwachten dat er op centraal niveau veel beleidsmatige aandacht zou zijn voor toerisme. Ook de Europese Commissie heeft (sinds kort weliswaar) een Eurocommissaris voor toerisme. In Nederland is dat niet het geval. Wel is er sinds kort, op initiatief van de Minister van Economische Zaken, een Nationale Raad voor Recreatie en Toerisme tot stand gekomen. Een hartstikke goed initiatief waar KHN en andere relevante stakeholders (waaronder de provincies) aan mee doen. Er is een begin gemaakt met een uitvoeringsagenda. Aan de goede wil ontbreekt het niet, waar het helaas wél aan ontbreekt is zowel menskracht en geld vanuit de overheid om dit werkelijk te laten vliegen.

Ik hoop dat deze vogelvlucht door onze prachtige sector een beeld geeft voor welke kansen en bedreigingen wij staan. Wij geloven in de kracht van de sector en de belangrijke sociaal-maatschappelijke bijdrage die de horeca levert. Als KHN staan we voor onze leden en de sector. Voor de overheid willen we een betrouwbare, soms kritische, maar vooral constructieve *partner* zijn. Samen bereiken we namelijk meer. De deur staat altijd open en de koffie staat altijd klaar voor een persoonlijk gesprek.